

Tárgy: NKA 3515/00098 sz. pályázat
szakmai beszámoló

Ügyintézőnk: Dominkovitsné Szakács
Anita

Iktatószám: 18/229-4/2015

Hiv.szám:

Ügyintézőjük:

Melléklet:

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE
SOPRONI LEVÉLTÁRA

Sopron, Fő tér 1.

Postacím: H - 9401 Sopron, Pf.: 82.

Tel./Fax: (+36 - 99) 312-198

e-mail: leveltar.sopron@gmail.com

URL: <http://www.leveltar.sopron.hu>

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára

Szakmai beszámolója Házi Jenő Sopron város főlevéltárosának

I. világháborús naplójának kézirat előkészítéséről

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűteményi Kollégiumának 2013. december 11-én kelt támogatási szerződése értelmében a 015/35/13 számú döntés végrehajtásaként 500.000,- Ft. (93 %) vissza nem térítendő támogatást kapott Dr. Házi Jenő Sopron város főlevéltárnoka I. világháborús 5 kötetes naplóorozatának kézirat előkészítésére. A 3512/0098 pályázati azonosító szám alatt futó kézirat előkészítési pályázat eredeti megvalósítási időtartama (2013. 11. 03. – 2014. 09. 29.) Dr. Dominkovits Péter 2014. szeptember 23-án kelt határidő módosítási kérelme alapján az NKA Közgyűteményi Kollégiumának szíves hozzájárulása révén 2015. 03. 29-re módosult. A határidő módosítására a 15 szerzői íves begépelte kézirat szövegellenőrzési és szöveggondozási munkáinak szakszerű és magas fokú megvalósítása miatt vált szükségessé. Időközben a szöveggondozási munkák keretében elkészültek a kéziratához a jegyzetek, a személy- és helynévmutatók, a kéziratban szereplő katonai és idegen nyelvű kifejezések értelmezésére egy idegen szavak és kifejezések jegyzéke is összeállításra került. Az előszó részét képezi Dr. Dominkovits Péter tanulmánya Házi Jenő életútjáról, illetve egy tanulmány Házi Jenő naplójának kiadási elveiről és a forrásközlés szempontjairól.

Házi Jenő 5 kötetes naplóorozata Házi Jenő főlevéltáros irathagyatékában maradt fenn az utókor számára. A napló sorozat 1914. június 28-ával veszi kezdetét és 1918. július 12-vel zárul. Házi Jenő 1914. július 30-án vonult be a 94. cs. és kir. gyalogezredhez egy éves önkéntes katonai szolgálatra, majd 1916. őszi áthelyezését követően a 82. székely gyalogezredből szerelt le 1918. szeptember 16-án. Házi Jenő a napló bejegyzéseinek jelentős részét a konkrét eseményeket követően jegyzetei alapján jegyezte le, egyedül az 1915-ös esztendő I. kötetes bejegyzéseihez készültek későbbi, azaz 1948-as kiegészítések. Házi narratív naplórészleteiben részletes beszámol a csehországi kiképzéséről, megsebesüléséről a Zemplén vármegyei orosz előrenyomulást követően. Érdemei elismerésül arany vitézségi érmet kapott és előléptették kadéttá. Rövid ideig megfordult Dél-Baranyában a szerbiai front közelében, majd ismét visszavezényelték a keleti, galíciai frontra, ahol 1916-ban hadnaggyá nevezték ki századparancsnoki beosztással. 1916. őszen helyezték át a 82. székely gyalogezredhez, az ezred kötelékében vett részt az ojtói áttörésben, ahol sebesülést szenvedett. Ezt követően hadseregellátási feladattal Bécsbe került, a nyugat-magyarországi régió vastartalékának felkutatására kapott megbízatást. A tanulmányai, illetve sebesülései során eszközölt bécsi, pozsonyi, illetve budapesti tartózkodás lehetőséget nyújtott a számára társadalmi kapcsolatainak kiépítéséhez, kiszélesítéséhez. Bécsben ismerkedett meg többek között Szeffü Gyulával és körével, valamint a kint delegátusként dolgozó történészekkel és levéltárosokkal. Az Osztrák-Magyar Monarchia fővárosában szabad idejében sűrűn látogatta a

színházakat, részt vett operaelőadásokon, melyekről részletesen beszámolt kritikai megjegyzésekkel kiegészítve.

Házi Jenő naplói az I. világháború centenáriumi megemlékezések és kiadványok sorozatába kitűnően illeszkednek, a mindennapok hadi történéseit mintegy alulról, a katona szemével láttatják. A frontélet hétköznapijai, a katonaélet mindennapjai, illetve a hátország élete elevenedik meg a napló oldalain, mely időszak egybe esik Házi Jenő, a fiatal történész pályakezdésével is, hisz második sebesüléséből felgyógyulva 1917. március 31-én summa cum laude doktori oklevelet szerzett történelem, diplomatika, heraldika, cosmographia tantárgyakból. Levéltári fogalmazói szakvizsgáját követően Csánki Dezső országos főlevéltáros és Fejérpataky professzor ajánlásával 1917. novemberében nyerte el Sopron thj. város főlevéltárnoki állását, melyet azonban csak 1918. szeptemberében, leszerelését követően tudott elfoglalni.

Házi Jenő naplóbejegyzései aprólékos részletességgel elevenítik fel a mindennapok történéseit, mintegy egzakt módon, részletekbe menően írja le környezetét, jellemzi tiszt és katonatársait és azon vidék lakosságát, szokásait, jellegzetességeit és környezetét, ahol megfordult. Házi Jenő naplószorozata méltán tarthat országos érdeklődésre számot, hisz a hadi események és a hétköznapi élet eseményeinek felidézésén túl, első rangú forrása a 94. gyalogezred máig megíratlan történetének, az ezred hadmozdulatainak, csapatmozgásának, hadműveleteinek ismertetésével.

Sopron, 2015. május 27.

Dr. Dominkovits Péter levéltárigazgató nevében:

Dominkovitsné Szakács Anita

Dominkovitsné Szakács Anita
mb. igazgató